

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πλατσίδου Μ.

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Το συμπόσιο αυτό ασχολείται με ορισμένες πολύ δημοφιλείς περιοχές έρευνας στο χώρο της εργασίας, όπως είναι η επαγγελματική ικανοποίηση, η επαγγελματική εξουθένωση και τα κίνητρα επαγγελματικής εξέλιξης. Ειδικότερα, στόχος του συμποσίου είναι να αναδείξει και να συζητήσει τις επιδράσεις της ηλικίας και της προϋπηρεσίας των εργαζομένων στη διαμόρφωση των παραπάνω ψυχολογικών διαστάσεων. Έχει διαπιστωθεί ότι οι διαστάσεις αυτές επηρεάζουν με κρίσιμο τρόπο την εργασιακή ζωή και απόδοση, αλλά ο ρόλος της ηλικίας, ως προβλεπτικός ή καθοριστικός παράγοντας για τη διαμόρφωσή τους, δεν έχει επαρκώς τεκμηριωθεί. Στο συμπόσιο θα παρουσιαστεί: (α) μια μελέτη της επαγγελματικής ικανοποίησης με τη χρήση του Ερωτηματολογίου Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης (Κουστέλιος & Τσιγγίλης) και (β) μια μελέτη για τη σχέση της επαγγελματικής εξουθένωσης με την ηλικία σε επαγγελματίες της υγείας (Montgomery). Στη συνέχεια, θα εξεταστεί (γ) η επίδραση της ηλικίας στη χρήση στρατηγικών αντιμετώπισης άγχους και την επαγγελματική ικανοποίηση των γιατρών (Καλέας & Πλατσίδου) και (δ) η επίδραση της ηλικίας και της προϋπηρεσίας στη διαμόρφωση των κινήτρων επαγγελματικής εξέλιξης και την επαγγελματική ικανοποίηση των νηπιαγωγών (Ταρασιάδου & Πλατσίδου).

S18A

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ
ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (EMPLOYEE SATISFACTION INVENTORY, ESI):
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΩΝ**

Κουστέλιος Α., Τσιγγίλης Ν.

Τ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η επαγγελματική ικανοποίηση αποτελεί μια από τις πιο δημοφιλείς περιοχές έρευνας της οργανωτικής-εργασιακής ψυχολογίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει διεθνώς ένας τεράστιος αριθμός ερευνών σχετικά με την επαγγελματική ικανοποίηση. Οι περισσότερες από αυτές τις έρευνες συμφωνούν ότι η επαγγελματική ικανοποίηση είναι μια πολυδιάστατη έννοια. Ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός για την επαγγελματική ικανοποίηση, είναι αυτός που την ορίζει “ως τις θετικές και αρνητικές στάσεις που έχει το άτομο για την εργασία του” (Baron, 1986).

Το Ερωτηματολόγιο Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης (Employee Satisfaction Inventory, E.S.I.) αποτελεί μια προσπάθεια δημιουργίας ενός αξιόπιστου και έγκυρου οργάνου μέτρησης της επαγγελματικής ικανοποίησης στον Ελληνικό χώρο. Στην τελική του μορφή το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 24 προτάσεις και μετρά έξι διαστάσεις της ικανοποίησης από την εργασία: την ίδια τη δουλειά το μισθό, τις προαγωγές, τον άμεσο προϊστάμενο, τις συνθήκες εργασίας και τον οργανισμό ως μια ολότητα. Οι απαντήσεις δίνονται σε πεντάβαθμη κλίμακα: διαφωνώ απόλυτα έως συμφωνώ απόλυτα.

Τα αποτελέσματα των ερευνών με βάση το Ερωτηματολόγιο Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης (ESI) δέκα χρόνια μετά την δημοσίευσή του είναι αρκετά ενθαρρυντικά. Συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο αυτό έχει ικανοποιητικά ψυχομετρικά χαρακτηριστικά και αποτελεί μια αξιόπιστη επιλογή για την μέτρηση της επαγγελματικής ικανοποίησης. Επιπλέον έχει χρησιμοποιηθεί για την μέτρηση της επαγγελματικής ικανοποίησης σε διάφορους εργασιακούς χώρους όπως, σε υπαλλήλους δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαφόρων ειδικοτήτων, σε νηπιαγωγούς, σε βιβλιοθηκονόμους, και σε νοσηλευτικό προσωπικό. Τέλος, έχει μελετηθεί η σχέση του με διάφορες οργανωσιακές μεταβλητές (ασάφεια ρόλων, σύγκρουση ρόλων, επαγγελματική εξουθένωση, αυτονομία, εργασιακή ασφάλεια). Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στην σχέση μεταξύ επαγγελματικής ικανοποίησης και συγκεκριμένων δημογραφικών χαρακτηριστικών όπως η ηλικία, το φύλο και τα χρόνια προϋπηρεσίας.

S18B

**THE RELATIONSHIP BETWEEN BURNOUT AND AGE AMONG
HEALTHCARE PROFESSIONALS**

Anthony Montgomery

Department of Applied Psychology, University College Cork, Ireland

Burnout is a syndrome of depersonalization, emotional exhaustion and a sense of low personal accomplishment. Today, there is no doubt that burnout poses a substantial problem not only for physicians' well-being, but also for the quality of health care. Studies report prevalence rates ranging from 25% to 60%. There is some evidence in the qualitative literature that people at the beginning of their careers are more prone to burnout. This is understood to represent the role of expectations, and the gap that can exist between the ideal and actual. In this sense, experience is viewed as a buffer against burnout and older individuals have adapted better to the demands of work. However, the quantitative literature on burnout does not provide any systematic evidence that age is a predictor of burnout. To date, the contradiction between the two research literatures has not been adequately addressed. This paper will examine a series of studies on the relationship between age and burnout in the healthcare profession. In specific it will examine the interactions between age and gender, as well as medical specialty. Additionally, interventions and implications for theory and practice will be discussed.

S18C

**ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΓΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ**

Καλέας Μ. , Πλατσίδου Μ.

Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σκοπός της παρούσης εμπειρικής έρευνας ήταν να διερευνήσει: (1) τις Στρατηγικές Αντιμετώπισης Αγχогόνων Καταστάσεων (ΣΑΑΚ) που εφαρμόζει το ιατρικό προσωπικό των δημοσίων νοσοκομείων του νομού Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο των υπηρεσιακών του καθηκόντων, (2) το επίπεδο της συνολικής επαγγελματικής ικανοποίησης που βιώνουν οι γιατροί στο χώρο εργασίας τους και (3) και 4) την επίδραση ορισμένων δημογραφικών παραγόντων (φύλο, ηλικία και οικογενειακή κατάσταση των γιατρών) στην επιλογή και χρήση ΣΑΑΚ καθώς και τη συνολική επαγγελματική ικανοποίηση.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι Έλληνες γιατροί δηλώνουν σαφή προτίμηση στη χρήση ΣΑΑΚ προσανατολισμένων στην άμεση διαχείριση του προβλήματος μέσω της θετικής προσέγγισης, επαναξιολόγησης και, τελικώς, επίλυσής του. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες γιατροί δηλώνουν συχνότερη χρήση ΣΑΑΚ εστιασμένων στο συναίσθημα (ευχολογία/ονειροπόληση, αναζήτηση θεϊκής βοήθειας), σε αντίθεση με τους άνδρες συναδέλφους τους οι οποίοι δηλώνουν συχνότερη χρήση της στρατηγικής «επίλυση του προβλήματος». Επιπλέον, ως προς την επίδραση της ηλικίας, βρέθηκε ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία γιατροί κάνουν συχνότερα χρήση της «θετικής προσέγγισης» και των δύο επιμέρους διαστάσεων αυτής, της «θετικής επαναξιολόγησης» και της «επίλυσης του προβλήματος». Όσον αφορά στην επαγγελματική ικανοποίηση, οι Έλληνες γιατροί δηλώνουν μετρίως ικανοποιημένοι ως προς το σύνολο των συνθηκών του επαγγέλματός τους. Ωστόσο, δεν απουσιάζουν κάποιοι ειδικοί παράγοντες (συναδελφικές σχέσεις, ποικιλία εργασίας) που προκαλούν ιδιαίτερη ικανοποίηση και κάποιοι άλλοι που αποτελούν διαρκή πηγή ανησυχίας και επαγγελματικής απογοήτευσης (ωράριο, διοίκηση ιδρύματος, μη αποδοχή προτάσεων, επαγγελματική ανέλιξη). Τέλος, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η πάροδος της ηλικίας και ο έγγαμος βίος σχετίζονται θετικά με μεγαλύτερα επίπεδα επαγγελματικής ικανοποίησης, ενώ δε βρέθηκαν σημαντικές διαφορές σε σχέση με το φύλο των γιατρών.

S18D

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Ταρασιάδου Α. , Πλατσίδου Μ.

Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Στην ελληνική βιβλιογραφία υπάρχουν ελάχιστα ερευνητικά δεδομένα που να αναφέρονται στην επαγγελματική ομάδα των νηπιαγωγών και να εξετάζουν ψυχολογικές παραμέτρους που να σχετίζονται με την επαγγελματική τους εξέλιξη. Για να καλύψει αυτό το κενό, η παρούσα εργασία στόχο είχε να μελετήσει (α) τα κίνητρα της επαγγελματικής εξέλιξης στις νηπιαγωγούς, (β) το επίπεδο της επαγγελματικής τους ικανοποίησης και (γ) τις αλλαγές που πραγματοποιούνται με την αύξηση της ηλικίας και της προϋπηρεσίας τόσο στους παράγοντες των κινήτρων όσο και στις παραμέτρους της επαγγελματικής ικανοποίησης. Στην έρευνα πήραν μέρος 167 νηπιαγωγοί που εργάζονταν στο δημόσιο τομέα, οι οποίες απάντησαν (α) στο ερωτηματολόγιο κινήτρων των Everard και Morris (1999) που βασίζεται στη θεωρία του Herzberg, (β) στο ερωτηματολόγιο Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης (Κουστέλιος & Κουστέλιου, 2001) και (γ) σε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων (φύλο, ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, ο χρόνος υπηρεσίας, οι σπουδές και η θέση-αρμοδιότητα).

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η προσωπική ανάπτυξη, το εργασιακό ενδιαφέρον και η επίτευξη είναι, κατά σειρά, τα σημαντικότερα κίνητρα για την επαγγελματική εξέλιξη των νηπιαγωγών. Σημαντικές εξελικτικές επιδράσεις διαπιστώθηκαν ως προς το κίνητρο της αναγνώρισης. Οι νηπιαγωγοί με τα περισσότερα χρόνια προϋπηρεσίας έχουν υψηλότερο το κίνητρο της αναγνώρισης από ότι οι συνάδελφοί τους με μικρότερη προϋπηρεσία. Ως προς την επαγγελματική ικανοποίηση, οι νηπιαγωγοί ανέφεραν υψηλή ικανοποίηση ως προς τον προϊστάμενο, την ίδια τη δουλειά και τις εργασιακές συνθήκες, μέτρια ικανοποίηση ως προς την υπηρεσία/οργανισμό και χαμηλή ικανοποίηση από τις προοπτικές προαγωγής και από τον μισθό. Η ηλικία και η προϋπηρεσία βρέθηκε ότι επηρεάζουν σημαντικά τέσσερις παραμέτρους της επαγγελματικής ικανοποίησης: το μισθό, τον προϊστάμενο, τις συνθήκες εργασίας και την υπηρεσία/οργανισμό. Τέλος, μέσα από μια σειρά αναλύσεων παλινδρόμησης, διαπιστώθηκε ότι η ηλικία είναι ο παράγοντας που συμβάλλει περισσότερο στην πρόβλεψη της εκτίμησης του μισθού και των συνθηκών εργασίας.